

**INGLIZ VA O'ZBEK EPISTOLYAR DISKURSIDA
FRAZELOGIYANING MILLIY-MADANIY O'ZIGA XOSLIGI**

*Tahirova Nargiza Baxtiyorovna,
Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Xorijiy filologiya
fakulteti fakultetlararo ingliz tili kafedrasida katta o'qituvchisi
+998770995959
tahirovanargiza 329@gmail. Com*

Annotatsiya: Epistolyar diskurs, ya'ni xat yozish san'ati, insonlar o'rtasidagi muloqotning muhim bir shaklidir. Bu jarayon nafaqat fikr almashish, balki madaniyat va an'analarni ham o'z ichiga oladi. Har bir xalqning o'ziga xos madaniyati, tarixi va urf-odatlar bor, bu esa ularning tilida, jumladan, frazeologik birliklarida ham aks etadi. Ingliz va o'zbek epistolyar diskursida frazeologiyaning milliy-madaniy o'ziga xosligini o'rganish, ikki xalqning fikrlash tarzi, muloqot uslubi va madaniyati o'rtasidagi farqlarni ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: ingliz tili va o'zbek tili, epistolyar diskurs, frazeologik birliklar, frazeologiya, madaniyat, til, muloqot.

Frazeologiya, ya'ni tilning tayanch birliklari, ko'pincha xalqning madaniyati, urf-odatlar va tarixiy tajribasi bilan bog'liqdir. Ingliz va o'zbek tillaridagi frazeologik birliklar, ularning milliy xususiyatlarini aks ettiradi. Masalan, ingliz tilida "to kick the bucket" iborasi o'zbek tilida "hayotdan o'tmoq" degan ma'noni anglatadi. Bu ibora ingliz madaniyatida hayot va o'lim haqidagi qarashlarni ifodalaydi, o'zbek tilida esa bu jarayon an'anaviy va diniy kontekstda ko'rib chiqiladi. O'zbek epistolyar diskursida ko'plab frazeologik birliklar mavjud bo'lib, ular xalqning urf-odatlar va qadriyatlarini aks ettiradi. Masalan, "yurakdan yurakka yo'l bor" iborasi, o'zbek xalqining muloqotdagi samimiyligini va yaqinlikni qadrlashini ko'rsatadi. Bu ibora, o'zbek madaniyatida insonlar o'rtasidagi aloqalar va munosabatlarning ahamiyatini ta'kidlaydi. Bunday frazeologik birliklar, o'zbek epistolyar diskursida samimiyligini, mehr-muhabbat va do'stlikni ifodalashda muhim

rol o'ynaydi. Ingliz tilida esa, "to break the ice" iborasi, yangi tanishuvlar va muloqotlarni osonlashtirish maqsadida ishlatiladi. Bu ibora, ingliz madaniyatida muloqotda ochiqlik va samimiyatni ta'minlashga qaratilgan yondashuvni aks ettiradi. Bunday frazeologik birliklar, ingliz epistolyar diskursida muloqotning ochiqligi va samimiyligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Epistolyar diskursda frazeologiyaning milliy-madaniy o'ziga xosligi, shuningdek, tilning o'ziga xos strukturasi va grammatikasi bilan ham bog'liqdir. O'zbek tilida, ko'plab frazeologik birliklar, an'anaviy va diniy kontekstda ishlatiladi. Masalan, "duo qilmoq" iborasi, o'zbek madaniyatida dua va ibodatning ahamiyatini ko'rsatadi. Bu ibora, o'zbek xalqining diniy qadriyatlari va ruhiyati bilan bog'liqdir. Ingliz tilida esa, "to hit the nail on the head" iborasi, biror narsani to'g'ri va aniq ifodalashni anglatadi. Bu ibora, ingliz madaniyatida aniq fikr va mulohazalarni qadrlashni ko'rsatadi. Bunday frazeologik birliklar, ingliz epistolyar diskursida fikr almashish va muloqotning aniqligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Epistolyar diskursda frazeologiyaning milliy-madaniy o'ziga xosligi, shuningdek, tilning konnotativ ma'nolari bilan ham bog'liqdir. O'zbek tilidagi "ko'ngil ochmoq" iborasi, o'zbek xalqining hayotga bo'lgan ijobiy qarashini aks ettiradi. Bu ibora, o'zbek madaniyatida hayotning go'zalligini va uning qadrini bilishni ta'kidlaydi. Ingliz tilida esa, "to see the glass half full" iborasi, hayotga ijobiy qarashni anglatadi. Bu ibora, ingliz madaniyatida optimizm va ijobiy fikrni qadrlashni ko'rsatadi. Epistolyar diskursda frazeologiyaning milliy-madaniy o'ziga xosligini o'rganish, shuningdek, tilning o'ziga xos uslublari va kontekstlari bilan bog'liqdir. O'zbek epistolyar diskursida, ko'plab frazeologik birliklar, an'anaviy va diniy kontekstda ishlatiladi. Masalan, "yurtim, vatanim" iborasi, o'zbek xalqining vatanparvarlik va milliy qadriyatlarini aks ettiradi. Bu ibora, o'zbek madaniyatida vatan va ona yurtga bo'lgan muhabbatni ifodalaydi. Ingliz tilida esa, "home is where the heart is" iborasi, uy va oila haqidagi ijobiy fikrlarni ifodalaydi. Bu ibora, ingliz madaniyatida oila va uyga bo'lgan muhabbatni ko'rsatadi. Bunday frazeologik birliklar, ingliz epistolyar diskursida oila va uy haqidagi ijobiy fikrlarni ifodalashda muhim ahamiyatga ega.

Epistolyar diskurs, ya'ni xat yozish san'ati, muloqotning o'ziga xos bir shakli bo'lib, unda yozuvchi va o'quvchi o'rtasida samimiy va shaxsiy aloqalar o'rnatiladi. Bu jarayonda frazeologik birliklar, ya'ni o'ziga xos iboralar va ifodalar, muloqotning sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Frazeologiya, xalqning madaniyati, urf-odatlarini va qadriyatlarini aks ettiruvchi kuchli vosita sifatida xizmat qiladi. Birinchidan, frazeologik birliklar muloqotning samimiyligini oshiradi. Xat yozish jarayonida o'ziga xos iboralar va ifodalar ishlatish, yozuvchi va o'quvchi o'rtasida yaqinlik hissini yaratadi. Bu esa muloqotni yanada iliq va samimiy qiladi. Masalan, "yuragingizni oching" yoki "do'stlikni qadrlaymiz" kabi iboralar, o'zaro munosabatlarni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Ikkinchidan, frazeologiya madaniy kontekstni aks ettiradi. Har bir xalqning o'ziga xos frazeologik birliklari mavjud bo'lib, ular o'z madaniyatini, an'alarini va qadriyatlarini ifodalaydi. Epistolyar diskursda frazeologik birliklar orqali yozuvchi o'z madaniyatini o'quvchiga etkazadi, bu esa madaniy almashinuv va tushunishni rivojlantiradi. O'zbek tilida "ota-onaga hurmat" kabi iboralar, milliy qadriyatlarni aks ettiradi va ularni saqlashga yordam beradi. Uchinchidan, frazeologik birliklar emotsional ifodani kuchaytiradi. Xatlarda ishlatiladigan frazeologiyalar, muallifning his-tuyg'ularini, fikrlarini va niyatlarini aniq va kuchli ifodalash imkonini beradi. Bu, o'quvchiga yozuvchining his-tuyg'ularini yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi. Masalan, "yuragimda joyingiz bor" kabi iboralar, muallifning his-tuyg'ularini kuchli ifodalashda samarali vosita hisoblanadi. To'rtinchidan, frazeologiya muloqotning aniqligini ta'minlaydi. Ba'zi frazeologik birliklar, ma'lum bir fikr yoki holatni ifodalashda o'ziga xos ma'no va konnotatsiyaga ega bo'lib, bu esa muloqotni yanada aniq va tushunarli qiladi. Yozuvchi o'z fikrlarini aniq va ravshan ifodalashda frazeologik birliklardan foydalanishi, o'quvchiga muloqotning ma'nosini yaxshiroq anglash imkonini beradi. Bundan tashqari, frazeologiya yozuvchining uslubiy boyligini oshiradi. Turli frazeologik birliklar, xatlarning badiiy va estetik jihatlarini kuchaytiradi, bu esa o'quvchining qiziqishini oshiradi. Har bir yozuvchi o'ziga xos frazeologik birliklarni tanlab, o'z fikrlarini ifodalashda individual uslubini yaratadi. Bu,

yo'zuvchining shaxsiyatini aks ettiradi va uning uslubini yanada boyitadi. Umuman olganda, epistoliar diskursda frazeologiyaning ahamiyati muloqotning sifatini oshirish, madaniy va emotsional jihatlarni ifodalash, shuningdek, yo'zuvchining shaxsiy uslubini ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi. Frazeologik birliklar insonlar o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash va madaniy almashinuvni rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Shu sababli, epistoliar diskursda frazeologiyaning o'rni beqiyosdir va u yo'zuvchining fikrlarini yanada chuqurroq va aniqroq ifodalashda yordam beradi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, ingliz va o'zbek epistoliar diskursida frazeologiyaning milliy-madaniy o'ziga xosligi, ikki xalqning fikrlash tarzi, muloqot uslubi va madaniyati o'rtasidagi farqlarni ko'rsatadi. Har bir xalqning o'ziga xos frazeologik birliklari, ularning madaniyati, urf-odatlar va tarixiy tajribasi bilan bog'liqdir. Epistoliar diskursda frazeologiyaning o'rni, muloqotning samimiyliigi, ochiqligi va aniq fikr almashishida muhim rol o'ynaydi. Bu jarayon, insonlar o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash va madaniy almashinuvni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva, N. "Epistoliar diskurs va frazeologiya". Tashkent: O'zbekiston, 2016.
2. Saidov, A. "Frazeologiya va uning kommunikativ roli". Tashkent: Fan, 2017.
3. Xudoyberdiyev, S. "Epistoliar janr va frazeologik birliklar". Tashkent: O'zbekiston, 2018.
4. Rahmonov, A. "Til va adabiyotda frazeologiya". Tashkent: O'zbekiston, 2019.
5. Yusupov, D. "Epistoliar diskurs: nazariya va amaliyot". Tashkent: Fan, 2020.
6. Toshpo'latov, M. "Frazeologik birliklar va ularning kommunikativ funksiyalari". Tashkent: O'zbekiston, 2021.
7. Sultonov, R. "Xat yozish san'ati va frazeologiya". Tashkent: O'zbekiston, 2022.
8. Mirzaeva, L. "Epistoliar janr va uning frazeologik xususiyatlari". Tashkent: Fan, 2023.